

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki (przewodniczący)

SSN Adam Roch

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej w Katowicach del. do Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza

w sprawie **T. W.**

uniewinnionego od popełnienia czynu z art. 107 § 1 k.k.s. przy zast. art. 9 § 3 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 września 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika interwenienta M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. akt VII Ka 531/22

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Opolu

z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt II K 666/19,

1. Na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 531 § 1 k.p.k. pozostawia kasację bez rozpoznania;

2. Na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 637 § 1 w zw. z art. 636 § 1 w zw. z art. 518 k.p.k. kosztami postępowania kasacyjnego obciąża interwenienta.

UZASADNIENIE

Analiza zagadnienia dopuszczalności kasacji w przyzmacie treści art. 523 k.p.k. wiedzie do wniosku o niedopuszczalności nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Powołany przepis m.in. ogranicza uprawnienie stron do złożenia kasacji od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie i

uzależniają je od treści rozstrzygnięcia wobec oskarżonego i kierunku zaskarżenia (art. 523 § 2 i 3 k.p.k.). Warunkiem dopuszczalności kasacji strony jest zawsze ustalenie kierunku zaskarżenia, każdorazowo w odniesieniu do sytuacji procesowej oskarżonego, przy czym ustawa rozróżnia jedynie dwa, biegunowo od siebie odmienne, kierunki kasacji, to jest na korzyść oskarżonego oraz na jego niekorzyść. Normatywnie nie przewidziano się na tej płaszczyźnie innych rozwiązań, np. w postaci kasacji o charakterze neutralnym. Powoduje to, że ograniczenia określone treścią art. 523 § 2 i 3 k.p.k. dla kasacji pochodzącej od strony obowiązują w każdej konfiguracji procesowej. Interpretacja rozszerzająca, przy wąsko zakreślonych granicach dopuszczalności kasacji, nie jest tu dozwolona. Jedyny wyjątek na tej płaszczyźnie przewiduje art. 523 § 4 k.p.k., który w niniejszej sprawie nie występuje. Jak trafnie stwierdził SN w postanowieniu z 28.11.2003r. V KK 240/03 „Jako strona o szczególnym statusie interwenient może dochodzić swojego roszczenia wyłącznie do przedmiotów podlegających przepadkowi (art. 119 k.k.s.). W granicach tego tylko interesu procesowego może on wnosić kasację (art. 425 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Należy jednak podkreślić, że podejmowane w procesie rozstrzygnięcia co do roszczeń interwenienta zależą od treści orzeczeń wydanych w stosunku do oskarżonego. Gdy wynika z tych ostatnich, że przedmiot czynu zabronionego, stanowiącego przestępstwo skarbowe, mieści się w kategorii przedmiotów podlegających obligatoryjnemu lub fakultatywnemu przepadkowi (art. 29, 31 § 1, 43, 49 k.k.s.), wówczas dopiero aktualizuje się potrzeba podjęcia rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczenia interwenienta. Jeśli przedmiot ten stanowi własność interwenienta, to prima facie można by założyć, że żadne z potencjalnie możliwych orzeczeń co do tego przedmiotu, nie jest niekorzystne dla oskarżonego. W razie bowiem orzeczenia przepadku, interwenient utraci swoje prawo, a przedmiot przejdzie na własność Skarbu Państwa (art. 31 § 4 k.k.s.); w wypadku natomiast uwzględnienia interwencji, prawo do przedmiotu pozostanie przy interweniencie. W tych uwarunkowaniach, charakteryzujących się swoistą "konkurencją" Skarbu Państwa i interwenienta do przedmiotu przestępstwa skarbowego, interwenient wnosi kasację w swoim wyłącznie interesie, nie zaś na korzyść, czy też niekorzyść oskarżonego. Wniosek ten jest jednak pozornie tylko zasadny. Wyprowadzony bowiem został z pominięciem oczywistej okoliczności, że

uwzględnienie, bądź nieuwzględnienie interwencji wiąże się ściśle z zakresem odpowiedzialności oskarżonego. Uznanie zasadności roszczenia interwenienta jest przecież wtedy tylko możliwe, gdy nie zostanie orzeczony przepadek przedmiotu przestępstwa skarbowego jako środek karny obciążający w wyroku oskarżonego (art. 22 § 2 pkt 2 k.k.s.). Z tego względu związek między kierunkiem kasacji interwenienta, a sytuacją procesową oskarżonego, ocenianą według kryterium korzystności, jest wyraźnie widoczny.

Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że w niniejszej sprawie kasacja wywiedziona przez interwenienta, przy uniewinnieniu oskarżonego, nadal jest kasacją złożoną na korzyść oskarżonego. Z całą pewnością nie jest kasacją o kierunku dla niego niekorzystnym. Zmierza do uchylenia orzeczonego środka karnego w postaci przepadku przedmiotów. Irrelevantna pozostawać tu musi sama okoliczność uniewinnienia oskarżonego. Kasator, dbając o własne interesy procesowe, działa generalnie na korzyść oskarżonego, dążąc do wyrugowania z obrotu prawnego prawomocnie orzeczonego środka karnego z art. 30 § 5 k.k.s. Uznanie zasadności tego zarzutu, a w konsekwencji uchylenie w części prawomocnego wyroku, otwierałoby możliwość uwzględnienia interwencji przy ponownym rozpoznaniu sprawy, a więc generalnie złagodzenia obecnego brzmienia wyroku, zawierającego orzeczony środek karny (przy stwierdzeniu przez sąd odwoławczy zaistnienia przestępstwa karnego skarbowego z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. oraz konstatacji, że oskarżony został uniewinniony z powodu braku możliwości ustalenia jego sprawstwa).

Na marginesie, nie wchodząc jednak w merytoryczny zakres kasacji, wspomnieć wypada, że Sąd Najwyższy dostrzega, iż dokonana w niniejszej sprawie kontrola odwoławcza przez Sąd Okręgowy w Opolu, treść wydanego przez sąd odwoławczy rozstrzygnięcia oraz zaistniała w efekcie konfiguracja procesowa de facto niemal pozbawiają interwenienta możliwości pełnej ochrony swych interesów procesowych. W postępowaniu karnym skarbowym celem instytucji interwencji jest wszakże zapewnienie należytej i możliwie pełnej ochrony prawom podmiotów zgłaszających roszczenia do przedmiotów podlegających przepadkowi. W tym świetle stwierdzić jednak trzeba, że opisanych na wstępie kasacyjnych ograniczeń Kodeks

postępowania karnego nie stawia wobec tzw. kasacji nadzwyczajnych. Możliwe zatem jest ewentualne dochodzenie modyfikacji wydanego wyroku na tej drodze. Reasumując, jeżeli kasację od prawomocnego wyroku wydanego w sprawie o przestępstwo skarbowe wnosi interwenient, który rości sobie prawo do przedmiotu, co do którego orzeczono przepadek, to kontrola dopuszczalności kasacji każdorazowo winna uwzględniać m. in. okoliczności wymienione w art. 523 § 2 i 3 k.p.k. Co za tym idzie niezbędne jest ustalenie kierunku zaskarżenia, gdyż ta czynność pozwala na stwierdzenie, czy kasacja jest dopuszczalna ze względu na kategorię prawomocnego orzeczenia, od którego została złożona. Skoro kasacja została w tej sprawie wniesiona na korzyść oskarżonego, to uprawnienie do jej wniesienia musi podlegać ograniczeniu wskazanemu w treści art. 523 § 2 k.p.k. W tym świetle kasacja była niedopuszczalna z mocy ustawy, gdyż nie doszło do skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. W konsekwencji Sąd Najwyższy, na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. stosowanego w sprawach karnych skarbowych odpowiednio na podstawie art. 113 § 1 k.k.s., orzekł o pozostawieniu kasacji bez rozpoznania. Implikowało to orzeczenia następcze w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego.

D. P.

[ms]